

Øving i fellesskap

Programfag musikk

Omfang: 476 timer

Formål og perspektiv

I faget øving i fellesskap skal elevene utvikle ferdigheter i fremføring, samarbeid og ledelse i forskjellige musikalske kontekster. Faget skal gi elevene opplevelsen av å være et selvstendig individ i et større fellesskap, og lære å jobbe sammen med andre mot et felles musikalsk uttrykk. Elevene lærer å samarbeide ved å reflektere over og innta forskjellige roller i en gruppe. I øving i fellesskap skal elevene tilegne seg et musikalsk begrepsapparat, og anvende det i forskjellige praktiske arbeidssituasjoner. Elevene skal jobbe med repertoar både innenfor og utenfor kjerneområdet for sitt instrument og sine interesser, og oppleve at forskjellige musikkformer krever forskjellig kompetanse. Gjennom å øve seg i profesjonelle arbeidsmetoder får elevene innblikk i forskjellige sider av det profesjonelle musikkliv. Det er samtidig viktig at elevene opplever mestring og glede uansett interesser, utgangspunkt og fremtidsmål.

Det å arbeide sammen med andre om et musikalsk produkt gir elevene økt forståelse for hvordan samfunnet er avhengig av både individualitet og fellesskap, og hvordan balansen mellom disse er avgjørende for et velfungerende demokratisk samfunn.

Det å få støtte for egne valg i en gruppe kan også være med på å trygge elevenes selvfølelse og skape rom for å støtte andre på samme måte.

Kjerneelementer

Fremføring

Kjerneelementet fremføring handler om å forberede og gjennomføre musikalske fremføringer innen forskjellige praksiser og i forskjellige ensembler og kontekster.

Ensembleferdigheter

Kjerneelementet ensembleferdigheter handler om å uttrykke seg vokalt og instrumentalt mens man lytter til de andre og tilpasser sitt bidrag i forhold til helheten.

Rollebevissthet og samarbeid

Kjerneelementet rollebevissthet og samarbeid handler om å reflektere over og innta forskjellige roller i musikalske kontekster og prosesser. Dynamikken mellom individ og fellesskap står sentralt i kjerneelementet.

Ledelse og instruksjon

Kjerneelementet ledelse og instruksjon handler om å kunne lede og instruere forskjellige ensembler innen forskjellige praksiser og kontekster.

Kompetansemål

Mål for opplæringen er at eleven skal kunne:

- forme og formidle et musikalsk uttrykk i samhandling med andre
- vise stilforståelse i forskjellige musikalske tradisjoner og praksiser
- anvende sin vokale og instrumentale kompetanse i samspill med andre og vise forståelse for sin rolle i helheten
- ta medansvar i de musikalske prosessene
- gi og ta imot konstruktive tilbakemeldinger med et relevant faglig begrepsapparat
- innta forskjellige roller i musikalske kontekster og prosesser
- følge instruksjon og ledelse
- lede og instruere ensembler
- anvende lese- og skriveferdigheter i praktiske kontekster
- anvende kunnskap om musikkens prinsipper, systemer og strukturer i forming av musikk sammen med andre
- anvende et partitur til innstudering og instruksjon
- beherske grunnleggende direksjonsteknikk

Innhold og arbeidsmåter

Øving i felleskap er et stort og innholdsrikt fag som er gjennomgående over tre år. Det kan være naturlig å dele opp faget i forskjellige delfag for å ivareta kjerneelementene og kompetansemålene. Eksempel på inndeling av faget:

Kor

I kor øver elevene seg på å forme kormusikk sammen med andre. Faget kan organiseres som klassekor, musikklinjekor sammen med andre trinn og felleskor sammen med elever fra andre studieprogram.

Samspill

I samspill øver elevene seg på å forme musikk sammen med andre. Faget kan organiseres i kammergrupper, band, vokalensemble, orkester et.

Ensembleledelse

I ensembleledelse øver elevene seg på å få en helhetlig oversikt over musikken og instruere og lede andre. Dette kan innebære å lede oppvarming i kor, innstudering i kor og andre ensembler og dirigere fremføring av musikk med forskjellige ensembler.

Rytmeensemble

Opplæringen omfatter spill på forskjellige typer rytmeinstrumenter, med fokus på opplevelsen og forståelsen av rytmiske elementer og forløp. Elevene øver seg i å spille etter gehør og noter og å lese og transkribere musikk i en praktisk kontekst.

I forumopplæring deles elevene i grupper og fremfører musikk for hverandre i en forumsituasjon. Det legges vekt på å kunne gi og motta konstruktiv kritikk. Elevene lærer gjennom å observere andre og øver seg på å prestere i en konsertliknende situasjon. I konsertprosjekter med program innenfor et stilområde deles elevene i grupper og øver inn et repertoar til en konsert med musikk innenfor et avgrenset stilområde. Ved oppstart av prosjektet kan elevene få en innføring i stilområdets historie og sentrale stiltrekk. Det er

ønskelig at elevene får være med å bestemme repertoaret. Det er også ønskelig at noen av prosjektene har grupper sammensatt av elever fra alle tre trinn slik at elevene kan lære av hverandre og at de ulike rollene blir tydelige. Noe av opplæringen bør organiseres som store fellesprosjekter der samtlige elever spiller og synger sammen. Noen av prosjektene bør være i felleskap med elever fra de øvrige studieprogram på skolen. Noe av opplæringen i faget bør styres av lærer. Eksempler på dette kan være korøvelser og øvelser i store ensembler. Mye av opplæringen i faget kan styres av elevene. Eksempler på dette kan være oppvarming, gruppeøvelser, og øvelser i mindre grupper. Mange av verktøyene elevene trenger for å instruere og lede andre kan med fordel øves i felleskap. Eksempler på dette kan være direksjon og spilling av korstemmer. Etter hvert som ferdighetene utvikles, kan instruere og lede større ensembler på egenhånd. I rytmeensemble får elevene utdelt flerstemte rytmearrangementer og øver på å spille disse fra bladet. Elevene lærer et flerstemt rytmearrangement etter gehør og skriver det deretter ned på noter.

Muntlige ferdigheter øves gjennom å anvende relevant fagterminologi til å drøfte musikalske problemstillinger og løsninger. Videre øves muntlige ferdigheter i faget ved å lytte til andres ideer, gi respons på og videreutvikle innspill fra andre og ved å fremme egne meninger i spontane og forberedte situasjoner. Skriftlige ferdigheter utvikles gjennom å produsere skriftlig materiale som akkordskjemaer, noter, arrangementer og planer. Leseferdigheter utvikles gjennom å lese og avkode notert musikk i ulike praksiser og å tilegne seg forståelse av musikk gjennom fagtekster. Regneferdigheter anvendes og utvikles gjennom å nyttiggjøre seg og forstå form og struktur i musikk. Videre inngår regneferdigheter i å gjenkjenne, utføre og beskrive rytmer, taktarter og tonale systemer samt å planlegge framdriftsprosesser. Digitale ferdigheter utvikles gjennom å bruke digitale verktøy til å planlegge, organisere og gjennomføre musikkaktiviteter. Det innebærer også å kunne bruke digitale verktøy i skapende og utøvende arbeid med musikk. Videre innebærer digitale ferdigheter i faget å dokumentere og formidle musikalske aktiviteter ved hjelp av lyd- og videoopptak og å vise digital dømmekraft.

Det legges til rette for at eleven skal oppleve stor grad av sammenheng mellom programfagene i musikk. Konkrete eksempler på slike flerfaglige sammenhenger kan være at eleven arbeider med det samme repertoaret i både individuell øving og øving i felleskap. Eleven kan utforske og øve seg i fenomener som undersøkes i musikkteori og hørelære og bruke kunnskap fra musikkorientering i møte med nye stiluttrykk. Videre kan elevene ta ansvar for planlegging, gjennomføring og evaluering av konsertprosjektene. Der det er mulig bør opplæringen også knyttes opp til fellesfagene. Konkrete eksempler på dette kan være at eleven arbeider med oversettelse og analyse av sangtekster i språkfagene og at koreografi og bevegelse inngår i uttrykket. Øving i felleskap handler om å skape musikk sammen med andre og gradvis øke sin rolleforståelse, stilforståelse, helhetsforståelse og lederevne. Det er derfor naturlig at ikke alle kompetansemålene har like mye fokus på hvert trinn.

Følgende inndeling er forankret i steinerpedagogiske prinsipper:

Vg1: I opplæringen i Vg1 skal elevene lære seg sin stemme og ta ansvar for sin rolle i innøving og fremføring. Elevene øver seg på å følge instruksjon og ledelse.

Vg2: I Vg2 går opplæringen ut på at elevene får større oversikt over musikken og at de tar større grad av medansvar i prosessene. Elevene øver seg på å instruere og lede andre.

Vg3: I Vg3 skal elevene få en helhetlig oversikt over musikken og ta fullt medansvar i prosessene. Elevene øver seg på å instruere og lede større ensembler og mer kompleks musikk.

Vurdering

Underveisvurdering

Underveisvurderingen skal bidra til å fremme læring og til å utvikle kompetanse i øving i felleskap. Elevene viser og utvikler også kompetanse når de skaper, utøver og formidler musikk i samarbeid med andre, reflekterer over ulike musikalske uttrykk og uttrykksformer og bruker dette i utvikling av egne personlige uttrykk. Elevene viser og utvikler kompetanse i fagene når de anvender et presist fagspråk til å drøfte kvalitet i eget og andres arbeid, og bruker dette til å vurdere eget arbeid og utvikling. Læreren skal legge til rette for elevmedvirkning og stimulere til lærelyst ved at elevene får utforske og utvikle musikalske og utøvende ferdigheter. Læreren skal være i dialog med elevene om utviklingen deres i arbeid og elevene skal få mulighet til å prøve seg fram. Med utgangspunkt i kompetansen elevene viser, skal de få mulighet til å sette ord på hva de opplever at de får til, og reflektere over egen faglige utvikling. Læreren skal gi veiledning om videre læring slik at elevene kan bruke veiledningen for å utvikle utøvende og skapende kompetanse i faget.

Standpunktvurdering

Standpunkt karakteren skal være uttrykk for den samlede kompetansen eleven har i øving i felleskap ved avslutningen av opplæringen. Læreren skal planlegge og legge til rette for at elevene får vist kompetansen sin på varierte måter som inkluderer forståelse, refleksjon og kritisk tenkning, i ulike sammenhenger. Læreren skal sette karakter i øving i felleskap basert på kompetansen eleven har vist gjennom å øve, fremføre, følge og lede.